

مقدمه

سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور به عنوان متولی اصلی حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری صحیح و اصولی از منابع طبیعی تجدیدشونده اگر چه تا کنون طرح‌های بیشماری را به مرحله اجرا گذاشته اما به علت پراکندگی و وسعت زیاد عرصه‌های مرتعی، جنگلی و بیابانی به تنهایی قادر به انجام چنین رسالت بزرگی نیست و حفاظت از این عرصه‌ها را بدون مشارکت مردم امری محال و غیر ممکن می‌داند. لذا با هدف استفاده از نیروهای مردمی در حفظ، احیاء و توسعه منابع طبیعی و ترویج و تبدیل فرهنگ منابع طبیعی به معارف عمومی، افراد علاقمند و دوستداران منابع طبیعی به طور داوطلبانه و به قصد خدمت به منابع طبیعی کشور، در طرح همیاران طبیعت سازماندهی می‌شوند تا بوسیله دستورالعمل‌ها و آموزش‌های لازم سطح دانش و بینش آنان افزایش یافته و بعنوان همیار دانش‌آموز، همیار مروج و همیار محافظ طبیعت بطور افتخاری همکاری نمایند.

در واقع همیار طبیعت به فرد یا افرادی اطلاق می‌شود که بصورت انفرادی و گروهی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری را در پیشبرد اهداف «ترویج فرهنگ منابع طبیعی و جلب مشارکت مردم در امور حفاظت، احیاء و توسعه و بهره‌برداری صحیح از منابع طبیعی» یاری نمایند. همیاران طبیعت از اقشار مختلف شامل اعضای شورای اسلامی روستا، دهیاران، بسیجیان محلی، معلمان، دانش‌آموزان، دانشجویان، مجریان و بهره‌برداران، فارغ‌التحصیلان و کلیه دوستداران طبیعت و منابع طبیعی تشکیل

شده‌اند. با تأکیدات مقام معظم رهبری در دیدار با متولیان بخش منابع طبیعی و محیط‌زیست کشور در ۱۷ اسفند ۱۳۹۳ (به مناسبت هفته منابع طبیعی و آبخیزداری) مبنی بر اولویت فرهنگ‌سازی از مدارس و به ویژه دبستان‌ها، این سازمان یکی از اولویت‌های کاری خود در سال ۹۴ را جذب همیاران طبیعت دانش‌آموزی و معلمان قرار داده است.

اهداف کلی طرح همیاران طبیعت

- ۱- ترویج فرهنگ منابع طبیعی در بین اقشار جامعه
- ۲- جلب مشارکت مردم در امر حفاظت، احیاء و توسعه منابع طبیعی

اهداف اجرایی طرح همیاران طبیعت

ریز علی خواجهی مشهور به دهقان فدakar که در سال ۱۳۹۲ به گروه همیاران طبیعت پیوست

۱- ساماندهی علاقمندان، دوستداران منابع طبیعی، شوراها، اسلامی، دهیاران، بسیجیان و سایر اقشار جامعه در قالب شکل همیاران طبیعت

۲- آموزش همیاران طبیعت با هدف ارتقاء سطح دانش و بهره‌گیری از توانمندی‌های آنان

۳- ارتقاء سطح دانش، بینش و مهارت اقشار مختلف جامعه از طریق همیاران طبیعت

گروه‌های هدف در طرح همیاران طبیعت

همیاران طبیعت در سه سطح گروه‌بندی می‌شوند:

۱- همیار طبیعت مروج دانش آموز
شامل: کلیه سطوح دانش‌آموزی (ابتدائی، راهنمائی و دبیرستان) که علاقمند به طبیعت بوده و در زمینه ترویج فرهنگ منابع طبیعی فعالیت می‌نمایند.

۲- همیار طبیعت مروج شامل:
کلیه علاقمندان و دوستداران منابع طبیعی اعم از دانشجویان، طلاب، اساتید و مدرسین، شوراها، اسلامی، دهیاران و سایر اقشار جامعه که در زمینه ارتقاء فرهنگ منابع طبیعی کوشا می‌باشند.

۳- همیار طبیعت محافظ شامل:
کلیه اقشار جامعه بویژه مجریان و بهره‌برداران طرح‌های منابع طبیعی که تمایل به همکاری در کنترل عوامل تخریب و احیاء منابع طبیعی دارند.

شرح وظائف همیاران طبیعت

- ۱- ارتقاء سطح دانش و بینش در زمینه منابع طبیعی
- ۲- تلاش در توسعه فرهنگ منابع طبیعی
- ۳- شرکت در کلاس‌های آموزشی- ترویجی در راستای اهداف سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری
- ۴- حفظ و صیانت از عرصه‌های منابع طبیعی
- ۵- شناسایی و معرفی افراد علاقمند به همکاری با منابع طبیعی
- ۶- سازماندهی افراد داوطلب در حوادث غیر مترقبه مانند آتش‌سوزی
- ۷- اطلاع‌رسانی هر گونه تخریب منابع طبیعی به مسئولین ذیربط

گردش کار عضوگیری همیاران طبیعت

- ۱- مراجعه داوطلب به اداره ترویج اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان و یا اداره منابع طبیعی شهرستان و ارائه مدارک و تکمیل فرم‌های مربوطه
- ۲- تشکیل پرونده پرسنلی توسط کارشناس مشارکت مردمی از داوطلب و اخذ مدارک شناسایی و سایر مدارک در شهرستان‌ها
- ۳- استعلام از حراست اداره کل منابع طبیعی استان جهت متقاضیان همیار طبیعت محافظ
- ۴- صدور کارت همیار طبیعت توسط استان و شهرستان‌های تابعه

تبصره ۱: در صورت تفویض اختیار مدیر کل به ادارات منابع طبیعی شهرستان‌ها کارت‌های همیار طبیعت دانش‌آموزی و مروج توسط رؤسای ادارات مربوطه قابل صدور می‌باشد.

تبصره ۲: کارت همیار طبیعت محافظ صرفاً توسط مدیر کل صادر می‌گردد.

تبصره ۳: اعتبار کارت‌های صادره ۳ سال و تمدید آن منوط به شرکت در کلاس‌های توجیهی می‌باشد.

تبصره ۴: در صورت سوء استفاده از کارت عضویت فرد لغو خواهد شد.

تبصره ۵: دبیرخانه ستاد مستقر در دفتر ترویج و مشارکت‌های مردمی سازمان می‌باشد.

وضعیت فعلی همیاران طبیعت

در حال حاضر تعداد همیاران طبیعت حدود ۴۶ هزار نفر است که از این تعداد ۲۱ هزار نفر همیار دانش‌آموز و ۲۰ هزار نفر همیار مروج و ۵ هزار نفر همیار محافظ بوده و برای آنها کارت صادر شده است.

اقدامات صورت گرفته توسط سازمان در خصوص همیاران طبیعت:

- ۱- اولویت‌بندی مناطق و عرصه‌های بحرانی
- ۲- تهیه و تصویب و ابلاغ دستورالعمل‌های اجرایی
- ۳- تهیه و تدوین برنامه‌ها و طرح‌های آموزشی در راستای ترویج فرهنگ منابع طبیعی
- ۴- حمایت قانونی از همیاران طبیعت محافظ در راستای شرح وظائف محوله
- ۵- نظارت، ارزیابی، آسیب‌شناسی و ارائه گزارش‌های ادواری
- ۶- تهیه بانک اطلاعات همیاران بر اساس طرح جدید

فلوچارت نحوه عضویت و ساماندهی همیاران طبیعت دانش آموزی

شناسایی دانش آموز و یا گروه های دانش آموزی داوطلب توسط ادارات
منابع طبیعی شهرستان محل سکونت

ارائه مدارک و تکمیل فرم همیاران طبیعت
در واحد آموزش و ترویج اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان
(دو نسخه عکس، کپی شناسنامه، کپی کارت ملی و معرفی نامه از مدرسه
با اداره آموزش و پرورش)

تایید فرم همیاران توسط واحد آموزش و ترویج
اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان

ارسال مدارک به اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان
(با توجه به اعلام کتبی دفتر حراست سازمان، برای عضویت به عنوان
همیار دانش آموزی و مروج نیاز به استعلام از حراست نمی باشد)

عودت مدارک به اداره آموزش و ترویج
اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان
جهت صدور کارت

ارسال کارت به اداره منابع طبیعی و آبخیزداری شهرستان جهت تحویل به همیار
دانش آموز و مستندسازی و درج در بانک اطلاعات همیاران شهرستان

برگزاری کلاسهای آموزشی و توجیهی و تامین تجهیزات در حد امکان
(تحویل لباس و بسته های ترویجی و آموزشی)

دفتر آموزش، ترویج و مشارکتهای مردمی سازمان - ۱۳۹۴